

JAARGANG 31 • NAJAAR 2015

DE JOL

In dit nummer:

- De Jeugdraad
- Tinus Rep
- De Radja van Oostzaan
- Winter '96/'97

Nieuwe uitgave van het halfjaarlijks tijdschrift van de

Oudheidkamer Oostzaan

NU
voor het
eerst
in
KLEUR!

De Gazelle dealer van Waterland

Al in 1916 kochten Oostzaners bij de firma Dral hun vracht-, bak- of gewone fiets. Want Dral is al sinds 1907 niet zomaar een fietsenmaker, maar "DE FIETSENMAKER" van Oostzaan.

Het Weerpad (nu Kerkstraat) in 1916 met de Wateringbrug

Fa. Dral

Kerkstraat 192,
1511 EM Oostzaan
Tel 075 - 684 1676

**OOSTZAAN &
LANDSMEER**

Redactioneel

De Oudheidkamer heeft een nieuw bestuur, de Jol heeft een nieuw jasje en wordt verzorgd door een nieuwe redactie. De leden van deze redactie stellen zich aan u voor in De Riemen. Rob Veenman, die er de afgelopen tien jaar voor heeft gezorgd dat de Jol drukklaar lag, heeft hierbij onze grote dank.

In deze Jol vindt u een prachtig verhaal van Martin Rep over zijn naam en zijn familie: een triest familiegeheim, goed en kwaad, recht en onrecht, armoede en rijkdom; een eerbetoon aan zijn verre opa. We gaan terug naar de jaren tachtig, toen de jeugdraad van zich liet horen, en kijken terug naar de winter van 1996 - 1997. En Dick Keijzer legt zijn rijke familiehistorie bloot: zijn illustere voorvader Dirk was dijkgraaf, poldermeester, diaken, kerkvoogd, weesmeester en armenvoogd.

Wij wensen u veel leesplezier in deze vernieuwde Jol.

Inhoud

- **Jeugdraad wil meepraten in Oostzaan..... 2**
- **Een verzwegen familiedrama..... 8**
- **Klaas Hollebeek foto's vroeger en nu..... 20**
- **Van de Radja van Oostzaan..... 22**
- **Winter 1996/1997..... 34**
- **Beschuit..... 42**
- **Colofon..... 44**

JEUGDRAAD WIL MEEPRATEN IN OOSTZAAN

Artikel in De Typhoon van
dinsdag 3 november 1981

In de jaren tachtig van de vorige eeuw was de Oostzaanse jeugd korte tijd actief betrokken bij het reilen en zeilen van het dorp door middel van een Jeugdraad: een inspraakorgaan namens alle kinderen in Oostzaan, waar serieus naar geluisterd werd door de toenmalige burgemeester en wethouders van het dorp.

“Het gemeentebestuur kan zijn borst nat maken, want de Oostzaanse jeugd heeft genoeg verlangens en klachten op haar lijstje staan waar nodig eens wat aan gedaan moet worden: te weinig speelruimte, nergens een crossterrein, veld zonder hondenpoep, auto’s rijden te hard.

Tot voor kort werd er wel eens een brief gestuurd naar B&W... Er kwam echter nooit bevredigend antwoord op. Maar dat gaat nu veranderen, want de kinderen van de Kerkbuurt-, Lis- en Noorderschool en de Korenaar hebben een jeugdraad gevormd die

door burgemeester Reeling Brouwer al als adviesraad is bestempeld, zo vertelt hoofdonderwijzer van de Kerkbuurtschool Jan Gouw. Het idee om een jeugdraad te vormen is geboren tijdens de laatste kinderboekenweek, vertellen de drie initiatiefnemers Ruud Dirksen, Linda Schaft en Anita Langereis van de Kerkbuurtschool.

“We waren met een muurkrant bezig en daarvoor waren allemaal voorstellen gedaan om te gaan doen. Daar was ook een jeugdraad bij”.

De tien vertegenwoordig(st)ers van de vijf scholen Daniël Dil, Simon Faas, Peter Hillebrands, Dirk Lust, Erik Wit, Frank Zonneveld, Ruud Dirksen, Anita Langereis, Linda Schaft, Joyce Verwer, Willeke Vonk en Alex van Eijk zijn bij elkaar op de eerste bijeenkomst in de Kerkbuurtschool... “Als wij nu iets beslissen, wordt het dan ook uitgevoerd?” vraagt een (jeugd)raadslid zich af. “Nee”, moet meester Gouw antwoorden, “het gaat eerst als advies naar B&W, dan komt het in de gemeenteraad en dan wordt het misschien uitgevoerd.”

Donderdag worden op de eerste vergadering de voorzitter en de secretaris gekozen. Een leerkracht zal

bij elke vergadering aanwezig zijn om de voorzitter een handje te helpen. “Maar die inbreng moet wel miniem blijven” vindt Gouw. “We hebben er goede verwachtingen van.”

Jan Gouw reageert als volgt, maart 2014: “Namens de ouderraad en het team van de Kerkbuurtschool ging ik de Oostzaanse scholen langs om te verzoeken of zij ook interesse hadden om deel te nemen aan de op te richten Oostzaanse Jeugdraad. Op de Kerkbuurtschool was enige ervaring opgedaan met de Jeugdraad en het leek de school een goed idee om een inspraakorgaan namens alle Oostzaanse kinderen te hebben. Alle scholen reageerden positief en uit de 6e klas (nu zou dat groep 8 zijn) van elke school werden 2 kinderen gekozen als afgevaardigde. Het college van B&W was zeer enthousiast over het plan en stelde de raadszaal ter beschikking. Bovendien kregen leden en toeschouwers gratis een drankje. Op de agenda stonden vaak verzoeken om meer speelplaatsen in Oostzaan, meer speeltoestellen op elk schoolplein, meisjesvoetbal en schooldisco. Andere agendapunten waren hondenpoepoverlast,

verkeersveiligheid en activiteiten voor de zondagochtend. Na enkele goed verlopen vergaderingen werden enkele wensen al geheel en gedeeltelijk gehonoreerd. Enkele zondagochtenden werden nog films vertoond maar toen duidelijk werd dat de belangstelling daarvoor daalde, stierf De Jeugdraad een zachte dood.

In de korte tijd van haar bestaan heeft de Jeugdraad een positieve bijdrage geleverd aan de kindersamenleving. Kinderen van alle scholen leerden elkaar ook eens anders kennen dan (hoe sportief ook) als tegenstander bij onderlinge korfbal- of schoolvoetbalcompetities. Conclusie: een gezamenlijke Oostzaanse Jeugdraad kan incidenteel nuttig zijn. Onderwerpen zouden in 2015 kunnen zijn: de toekomst voor de kinderen in 't Twiske, de fijnstof in Oostzaan (dus minder korte ritjes en meer fietsen), zwerfvuilophaaldag per maand, betere bescherming van fietsers, anti-angstprogramma's voor kinderen 's nachts enz. Een Jeugdraad per school heeft incidenteel meer zin dan een gezamenlijke raad. Leerlingen kunnen dan specifieke verzoeken doen om bijvoorbeeld meer schoolexcursies, meer seksuele opvoeding, ze kunnen

gastprekers uitnodigen, een openbare “hobby-avond” en zelf een afscheidstuk voor groep 8 met de ouders maken.”

Daniël Dil herinnert zich: “Naar mijn weten ben ik twee schooljaren Jeugdraadslid geweest. Hoe dat tot stand is gekomen, weet ik niet meer. Er staat mij vaag iets van bij dat je benoemd werd door de klas. Het neemt niet weg dat ik het heel wat vond. Meedenken met de bazen van het dorp, in het gemeentehuis nog wel. Ik weet dan niet zoveel meer van hoe de vergaderingen verliepen, wie voorzitter was en zulke zaken, wel weet ik nog dat Joyce Verwer uit de raad op de schooltuinen het stukje grond beheerde dat aan mijn stukje grensde en dat ik het met Anita Langereis erg prettig samenwerken vond. Wat is blijven hangen, is dat een vraag van mij, over wie de postzegels gaat betalen, de krant nog heeft gehaald. Zonder bescheiden te zijn, mijn meest glorieuze persmoment. Inhoudelijk zijn er onderwerpen over tafel gegaan die we, als Jeugdraadsliden, onder onze medescholieren hebben verzameld. Wat mij nog bijstaat is dat we daartoe “het volk” op school hebben gevraagd waar zij mee zaten.

Erg diverse problemen kom je dan, zoals te verwachten, tegen. Bekeken is dan wat voor meerdere personen gold en wat naar onze mening bespreekbaar was met de leden uit het gemeentebestuur. Het te kleine bed thuis of iets dergelijks haalde het niet als agendapunt, maar zoals uit het krantenartikel al blijkt, algemenere problematiek over onveilige situaties op de weg, gebrek aan een plek waar je als jeugd kunt ravotten, de overlast van hondenpoep, e.d. werd wel besproken. Op het punt van de hondenpoep is er naar mijn weten resultaat bereikt: op het veld in de buurt waar ik woonde, prijkte op een goede dag prominent een verbodsbord voor honden. Ik vond het zeker zinvol en had de indruk dat men interesse toonde in de kleine dingen die onder de jeugd speelden.

Voor mij eindigde deze politieke loopbaan (zonder wachtgeld) doordat ik naar de middelbare school ging. Zo nu en dan loop ik nog eens een mede Jeugdraadslid tegen het lijf en we herkennen elkaar dan nog steeds. Over de verdere aspecten van de Jeugdraad weet ik nog weinig te vertellen, het is niet blijven hangen. Het is bescheiden, maar ik hoop dat het iets bijdraagt.”

• Ger Muijs •

Eerste klas van de Kerkbuurtschool, (nu zou dat groep 3 zijn) schooljaar 1976/77 waarin twee initiatiefneemsters van de jeugdraad zitten (toen ze in de 6e klas zaten).

Bovenste rij: Riny Opdam, Marco van Meeteren, Paula de Vries, Jaap Koster, Koos Wit, Monique de Boer, Hendrik Fraaij en Nadine Keijzer.

2e rij: Wim Butterman, Paulus Eijck, Irma Klaassen, Michel Kater, Corry v.d. Lugt, Gerard Schaft, Halima Tai Dine en Theo Joffer.

3e rij: Yvonne Rep, Sylvia Mons, Karin Bakker, Diana Mentink, Anita Langereis, Petra Goedings en David Bots.

Onderste rij: Cynthia Taams, Johnny Lukken, Reida Salem el Abed, Linda Schaft, Esther Warnier, Karina Rep, Dennis Caldenhove, Cor Esselman met juf Elly Slop in hun midden.

Bloemisterij
van de
Zol

Kamerplanten - Snijbloemen
Rouw- en Trouwarrangementen

Kerkbuurt 15 Oostzaan, Tel. 075 - 684 30 60

Coniferen - Bomen - Heesters
Perkgoed - Tuingrond - Onderhoud

Zuideinde naast viaduct A10, Amsterdam-N, Tel. 06 53 74 92 67

Uw Jol nu eindelijk goed
opgeborgen voor slechts

€ 4,95

De Jol, het tijdschrift van de Oudheidkamer Oostzaan verschijnt alweer een aantal jaren in fraaie offsetdruk, met mooie foto's en leuke verhalen.

Nu zelfs in **kleur**! Waard om goed bewaard te worden. Daarom heeft de SOO een speciale cassette laten maken waarin 8 tot 10 Jollen opgeborgen kunnen worden. De cassette is alleen te koop bij de Oudheidkamer Oostzaan, Leliestraat 1, Oostzaan. Open op dinsdag- en donderdagmiddag.

Feesten en partijen, bedrijfspresentaties, verjaardagen, wij organiseren ze van begin tot eind.

Sinds 01 januari 2007 geopend aan De Kerkbuurt 8, waar tevens het theater, gemeentehuis en verschillende zalen zijn onderdak vinden.

De openingstijden zijn dinsdag tot en met donderdag vanaf 11.00 uur tot 16.00 uur en van 19.00 tot 00.00 uur. Vrijdag van 11.00 uur tot 00.00 uur Zaterdag vanaf 16.00 uur en zondag gesloten. De tijden kunnen veranderen als er bijvoorbeeld een theaterproductie is.

Maandag zijn wij tot 19.00 uur gesloten.

Als er een besloten feest is, is de Try Out gesloten voor 'losse' bezoekers.

Bij mooi weer staat er een gezellig terras op het plein. Lekker genieten van de middag zon onder het genot van een hapje en een drankje.

Gelegenheids
 Groepsborsting
 Heerlijk
 Klassieke
 Terras
 Feesten
 Topwijnen
 Centraal
 Asperges
 Speciale Bieren
 Sfeervol
 Vegetarisch
 Wijnproeverij
 Gastvrij
 Vergaderingen
 Driegangenmenu

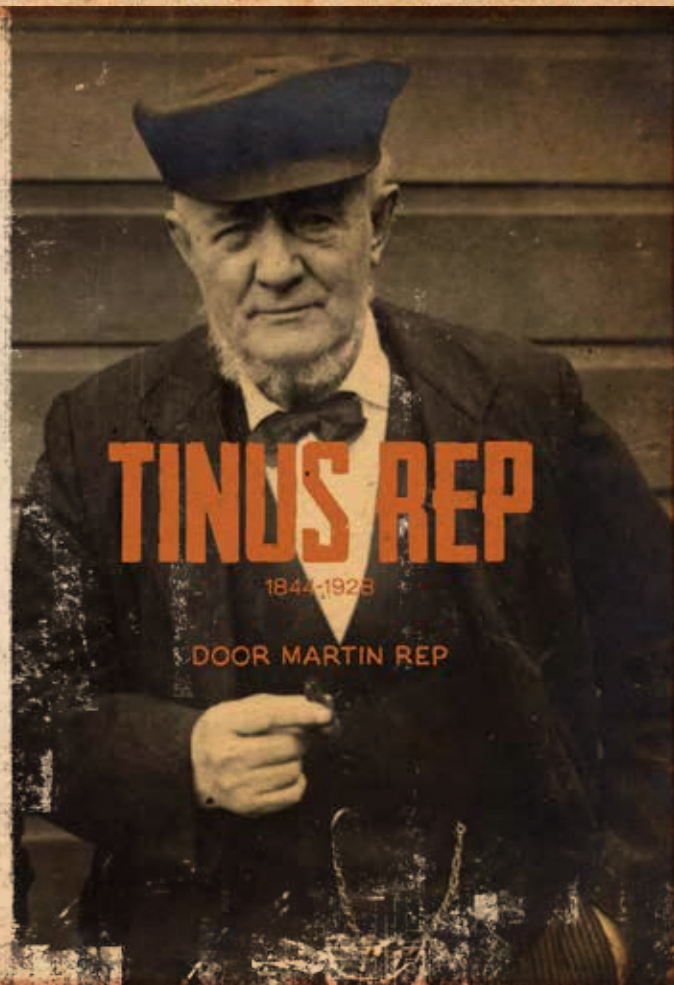
Oostzanerdijk 28, 1035 RD Amsterdam, Tel. 020-4932700
 Geopend: Dinsdag t/m Donderdag 13 uur, Vrijdag t/m Zondag 12 uur, Maandag gesloten
www.etenaandedijk.nl

EEN VERZWEGEN FAMILIEDRAMA

Mijn overgrootvader Tinus Rep (geboren 24 april 1844) was de eerste in mijn familie die de voornaam Martinus kreeg. Hij werd vernoemd naar zijn grootvader aan moeders kant, een tuinder uit Kralingen. Wie was mijn over-opa Tinus? Als ik op zoek ga naar sporen van de man wiens naam ik draag, doe ik een verrassende ontdekking. Een triest familiegeheim, meer dan anderhalve eeuw verzwegen, wordt onthuld. Een verhaal over goed en kwaad, recht en onrecht, armoede en rijkdom, maar ook een eerbetoon aan mijn verre opa, die er onder zeer zware omstandigheden in slaagde te overleven.

Maandag 22 februari 1858. Een dag als vele andere bij de rechtbank aan de Zijlstraat in Haarlem. Drie rechters keken van achter hun hoge zitplaats de zaal in. Daar zaten wat mensen te wachten en, helemaal achterin, stond een groepje nieuwsgierigen. Aan sensatiebeluste Haarlemmers nooit gebrek op een dag als deze.

De heren rechters zagen er streng uit in hun zwarte toga's met witte bef. President vandaag was mr. Floris Willem Baron van Styrum (56), die bekend

stond als een verdienstelijk edelman uit een regentenfamilie. Zijn mederechters waren mr. Teding van Berkhout en mr. Enschedé. Achter het kathedraal naast de rechters stond mr. L.G. Vernée, de substituut-officier van justitie.

Mr. Van Bommel, de substituut-griffier, riep de volgende zaak af. De parketwachter liep naar de gang, maar kwam al na enkele seconden terug in de zaal. “De beklaagden zijn niet aanwezig”, zei hij.

Bijna op de kop af zeventig jaar later: 2 februari 1928. Het is een frisse, zonnige winterdag. In de Oostzijde bij het Kalf in Zaandam is het een drukte van belang. Dat er een muziekkorps een serenade komt brengen, is geen alledaagse gebeurtenis. De hele buurt loopt uit en vergaapt zich aan het huisje van Tinus Rep en zijn vrouw Keetje Kwak, dat een feestelijke illuminatie heeft gekregen, zomaar gratis door een elektrabedrijf aangelegd. Terwijl Ons Aller Belang stilhoudt en nog eens uithaalt met een paar feestelijke nummers, probeert iedereen een glimp op te vangen van Tinus en Keetje, die in de geopende deur hun hoofd schudden – zoveel gekkigheid voor

hen, dat is toch wat. De leeftijd der zeer sterken zijn ze al ruimschoots gepasseerd. Vandaag vieren ze hun diamanten bruiloft. Zestig jaar getrouwd, een onge-looflijk jubileum, dat tot dankbaarheid en vreugde stemt.

De veelgelezen courant De Zaanlander heeft flink uitgehaald bij de gelegenheid van het huwelijksjubileum. De twee zijn nog kras, zo schreef de verslaggever op, een paar dagen voor de heuglijke viering. “Vooral de bruid, die thans 85 jaar is. Zij doet nog altijd de huishouding en haar genot is, om altijd nog te zorgen voor het dagelijksch potje. [...] Zij is nog in staat om alles wat er geschreven moet worden nog zonder bril te doen en natuurlijk ook ‘De Zaanlander’ leest zij nog van a tot z zonder bril.”

Tinus en Keetje vertelden de verslaggever uitgebreid over hun levensloop – al vertelde Tinus hem niet alles. Maar dankzij het krantenverhaal dat dit inter-view opleverde, weten we nu nog het een en ander over het ‘harde en lange leven’ van opa Tinus, zoals mijn broer Jelte het omschrijft op zijn website over de stamboom van de familie Rep.

Op zijn veertiende moest Tinus al helpen de kost te verdienen voor het armelijke gezin van zijn vader, stijfelmaker Pieter Rep. Daarna was hij molenaar, machinist, korenmolenaar en stoker. Meer dan twintig jaar werkte hij als machinist bij de firma Zwaardemaker aan de Oostzijde in Zaandam, maar toen een van de firmanten overleed, vloog hij de laan uit. Nieuwe bezems vegen schoon.

Tinus, vijftig jaar op dat moment, stond op straat. Hij begon een groentewinkeltje in de Oostzijde. Terwijl Kee achter de toonbank stond, ventte Tinus zijn groenten uit in de omliggende straten. Hij werd een bekende verschijning met zijn hondenkar. Geen wonder dat de hele buurt uitliep toen hij en Keetje, ruim drie decen-nia na zijn ontslag bij Zwaardemaker, hun diamanten bruiloft vierden. Al waren de krachten van de oudjes inmiddels zo afgenomen dat zij in het winkeltje alleen nog maar wat tabak verkochten.

Kee vertelde de verslaggever dat het eigenlijk gekkenwerk was, want het werk woog nauwelijks op tegen de tabaksbelasting. Maar ja, opgeven wilde ze het niet: een mens heeft toch afleiding nodig.

Wat zou ik mijn overgrootvader graag ontmoet hebben. Dat voorrecht is wel weggelegd voor mijn neef Kees Stoorvogel, 92 jaar inmiddels, die op de familiefoto staat die werd genomen op het grote bruiloftsfeest aan de Oostzijde. Bijna vijf jaar oud was Kees destijds. Van het feest weet hij niet zo veel meer, maar nog wel van de woning van opa Tinus en oma Keetje: “Ik heb het huisje nog gezien, tot in de oorlog heeft het er gestaan. Even onder het viaduct door en meteen links. Ik heb er nog wel heugenis aan dat ik er was. Een grote familie.”

Mijn over-opa Martinus en ik dragen dezelfde naam. Aan hem komt de eer toe van de eerste Rep met die voornaam. Daar zit een verhaal achter: Tinus' vader, Pieter Rep, werd in 1842 meegenomen naar Kralingen als hulpje van zijn vader, Simon Rep, die daar een baan had gekregen als meester-stijfelmaker. Een jaar later – reden onbekend – keerden vader en zoon Rep terug naar Oostzaan, maar niet dan

nadat Pieter, 21 inmiddels, de tuindersdochter Mietje de Lange met kind had geschopt. Hij nam zijn verantwoordelijkheid overigens en keerde terug naar Kralingen om met Mietje te trouwen en haar vervolgens mee te nemen naar Oostzaan. Toen het huwelijk werd voltrokken was het kind, dat de naam van Pieters vader had gekregen, al een maand oud. Een jaar

De hele familie Rep-Kwak op de foto bij de diamanten bruiloft. Voorste rij, geheel rechts, Kees Stoorvogel; achter hem mijn vader, Tinus Rep.

later kreeg kleine Siem een broertje, dat werd vernoemd naar de moeder van Mietje: Martinus, kortweg Tinus. Hij en Siem behoorden tot vier verdachten op wie de rechters in Haarlem vergeefs zaten te wachten, die dag in 1858.

Het was niet ongebruikelijk dat beklaagden niet verschenen bij een terechtzitting in Haarlem. Reizen was in die tijd een omslachtige onderneming. Weliswaar was de Noord-Hollandse provinciehoofdstad sinds 1839 via de spoorlijn verbonden met Amsterdam, maar erg uitgebreid was het spoornet nog niet. Veel reizen werden nog per trekschuit afgelegd. Een paar maanden eerder, op 12 november 1857, waren de vier trouwens wel verschenen voor de rechtbank. Hoe ze de reis van zo'n vijftig kilometer van Oostzaan naar Haarlem hadden afgelegd, is onbekend. Maar in ieder geval hadden zij de tocht helemaal voor niets gemaakt: een van de getuigen was ziek geweest, waarop de

rechtbank de behandeling voor onbepaalde tijd had uitgesteld.

Ik vind het een rotstreek van de getuige, die immers ook in Oostzaan woonde en de vier best vooraf had kunnen laten weten dat hun reis vergeefs zou zijn. Maar misschien wisten ze het wel en durfden ze niet het risico te nemen weg te blijven. De schrik voor 'Haarlem' zat er goed in bij hen. Toen ze echter opnieuw werden opgeroepen, besloten ze toch maar weg te blijven. Misschien hebben ze daar wel spijt van gekregen, want de zaak werd nu zonder hen behandeld. Hoewel het maar te bezien valt of dat veel in de strafmaat zou hebben gescheeld.

Portret van Klaas Brat, de vader van de vermoedelijke eigenaar van de boomgaard. Te zien in het Openluchtmuseum te Arnhem.

Jongens waren het, echte kwajongens. De oudste van het viertal was Simon Rep. Hij was het in Kralingen geboren voorkind van Pieter en Mietje en verdiende zelfs al een beetje geld. Elke week droeg hij als kuipersjongen een paar stuivers bij aan het schrale

gezinsinkomen.

De andere drie jongens waren allen in Oostzaan geboren: Simons jongere broer Tinus, dertien jaar; Jakob de Boer, twaalf jaar en Pieter Schouten, elf jaar. Pieter was net als Simon al aan het werk als kuipersjongen.

Op maandag 10 augustus 1857 hadden ze met z'n vieren een beetje bij elkaar rondgehangen in hun dorp; waarom Siem en Pieter niet bij hun baas waren, weet ik niet. Ze praatten wat en dolden wat, tot op een gegeven moment een van de jongens een opmerking maakte over de peren in de boomgaard van Brat, die er wel erg goed uitzagen.

Dat vonden ze allemaal wel. Peren stonden bepaald niet op hun dagelijks menu. Hoe langer ze erover praatten, hoe lekkerder de vruchten hun toeschenen. Een paar peren zou Brat toch niet missen?

Om in de tuin van Brat te komen, moesten ze over een brede sloot. Voor de jongens geen probleem: ze wisten wel een schuitje te liggen. Waarschijnlijk hebben ze dat schuitje niet gepikt van iemand; dan hadden de rechters in Haarlem daar ook nog wel raad mee geweten.

De zaak tegen de vier knapen zonder getuige behandelen ging niet, maar zonder de verdachten kon hij best doorgaan, zo besloot Baron van Styrum. Dus kregen nu de twee getuigen het woord: Klaas Brat Klz. en zijn dienstmeid Aafje Out. Toen Aafje aan het woord kwam, ontrolde zich in de zaal van de Haarlemse rechtbank het drama in volle omvang. Het was Aafje die de vier jongens in de tuin van 'haar meester' Klaas Brat betrapte. Ze zag hoe ze met stokken in de bomen sloegen, de peren opraaptten die op de grond vielen en in hun schuit gooiden. Aafje bedacht zich geen moment en waarschuwde meneer Brat.

Welke Brat het geweest is bij wie de jongens op perenjacht gingen, is niet met honderd procent zekerheid vast te stellen. De rechtbank noteert hem alleen als 'Klaas Brat Klz.', zonder geboortedatum. Aangezien hij blijkbaar een tuin had met op zijn minst een flink aantal perenbomen, moet het een welgesteld persoon zijn geweest, en de naam Brat kwam, en komt nog steeds, weinig voor. De veronderstelling dat 'Klaas Brat Klz.' de zoon was van de steenrijke Oostzaanse stijfelmaker en mosterdfabrikant Claas (of Klaas)

Brat Hendrikz (1787-1851), lijkt dan ook geen al te grote gok. Joop Giesendanner van de Oudheidkamer Oostzaan, die op mijn verzoek in de archieven is gedoken, onderschrijft mijn conclusie. Het portret van Brat senior, geschilderd door Barend Wierts Kunst, hangt nog altijd in het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem, als voorbeeld van een welgesteld iemand in Zaanse klederdracht.

Zoon Klaas, geboren in 1820 en tijdens de rechtszitting in Haarlem 37 jaar oud, zette na de dood van zijn vader de zaken voort, samen met zijn broer Hendrik. Hij was een rijk man en met hem hadden de jongens de verkeerde uitgekozen: Brat hield niet van geintjes.

Op het roepen van zijn dienstmeid Aafje rende hij naar zijn boomgaard, net op tijd om te zien hoe de jongens in het schuitje sprongen en afduwden. Hun veiligheid op het water was echter maar schijn. Ongetwijfeld kende Brat een of meer van de jongens, of anders wist Aafje wel wie het waren.

“Kom hier met dat bootje, vuile dieven!”, brulde Brat.

“Dat willen we wel doen, als we niet naar Haarlem

hoeven”, was het antwoord.

‘Haarlem’, dat stond voor de rechterlijke macht, voor het gevang. Wie van de jongens dat zei en of Klaas Brat daarop heeft gereageerd, heeft de rechtbank niet onderzocht. Hoe dan ook, de jongens hadden weinig keus. Ze gooiden een paar peren in het water, toen brachten ze de schuit weer aan wal.

Heeft Brat ze een pak rammel gegeven en de kinderen gewaarschuwd voortaan met hun fikken van zijn peren af te blijven? Hun ouders laten ontbieden met de boodschap dat ze beter moesten letten op dat tuig, dat opgroeide voor galg en rad? Het verslag van substituut-griffier Van Bommel zwijgt daarover. Misschien heeft Brat dat wel gedaan. Maar hij liet het er ook niet bij zitten. Hij ontbood de veldwachter, die alles nauwkeurig noteerde en er proces-verbaal van opmaakte. De jongens zouden wel degelijk te maken krijgen met de harde hand van ‘Haarlem’.

Het is niet niks, wat de rechtbank over het ‘wanbedrijf’ heeft opgesteld. Ik heb in het Provinciaal Archief in Haarlem de dikke ordner ter inzage gekregen waarin de vonnissen van 1858 staan opgeschreven.

De behandeling van de zaak tegen mijn over-opa, zijn broer en hun twee vrienden in het kwaad, beslaat liefst vier pagina's in het sierlijke handschrift van de dienstdoende klerk, en is ondertekend door de drie rechters en de griffier. Er staat een samenvatting in van de getuigenissen van Brat en zijn dienstmeid, en de wetsartikelen die van toepassing zijn, worden kort genoemd. Maar wat vooral opvalt is dat hier vier kinderen – de oudste, Tinus' broer Simon, is een maand eerder net vijftien geworden – terechtstaan in een openbare zitting voor de meervoudige kamer van de rechtbank.

Er wordt in het vonnis dan ook uitgebreid stilgestaan bij de jeugdige leeftijd van de verdachten. Of daar veel discussie over geweest is, valt overigens niet op te maken uit het verslag. Maar de heren rechters zijn het eens met de officier van justitie: de jongens hadden met oordeel des onderscheids gehandeld. Immers: toen Brat eraan kwam rennen, hadden de knapen zich uit de voeten gemaakt, ze hadden peren in het water gegoooid en ze hadden Brat verzocht hen niet voor de rechter te brengen. '[hetgeen] genoegzaam aantoonde dat zij zeer wel wisten, dat zij eene

bij de wet strafbare daad pleegden, en dat zij dus met oordeel des onderscheids hebben gehandeld'. Punt, uit. Het maakte de rechters blijkbaar niet uit wie de leiding had gehad bij de jongens of wie van hen het over 'Haarlem' had gehad. Pieter van elf kreeg het net zozeer voor zijn kiezen als Siem van veertien. En wat hadden de te water gegooide peren ermee te maken? Werd dat beschouwd als een arglistige poging tot het verdonkeremanen van bewijsmateriaal?

Het vonnis loog er niet om en moet keihard zijn aangekomen in Oostzaan. Alle vier de jongens werden veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht dagen. Wat minstens zo erg was: ze moesten ook de kosten van de rechtszaak betalen, per persoon 12,63 gulden plus een halve cent. Dat moet een zware last zijn geweest voor Tinus' gezin, die 25,27 gulden voor de kwajongensstreek van zijn oudste twee knullen. Giesendanner van de Oostzaanse Oudheidkamer mailt me dat het gezin Rep het zwaar had en vanaf hun trouwen bekend stond als onvermogen. "Met de vijf kinderen die er toen waren, kon dat peertjes jatten nog wel eens een levensbehoefte zijn

geweest”, schrijft hij. Giesendanner veronderstelt dat het gezin op de armoedegrens balanceerde, wellicht ietsjes verlicht door de zorg van de diaconie of de Maatschappij tot Nut, “maar het was hoe ook dan geen vetsoppen”.

Klaas Brat had daar geen boodschap aan. Evenmin als de drie rechters en de griffier. Die stelden het vonnis vast en gingen over tot de volgende zaak.

Over het verhaal van de gevangenisstraf van opa Tinus was niets bekend in de familie. Het was ook bepaald geen gebeurtenis om trots op te zijn. Natuurlijk heeft Tinus er niet over gesnoefd tegenover de ijverige verslaggever van De Zaanlander. Misschien heeft hij zijn geheim zelfs nooit aan Kee verteld. Er waren trouwens wel andere dingen om zich zorgen over te maken. Tinus Rep en Keetje is niet veel bespaard gebleven. Keetje was weeskind. In het weeshuis moest zij in de keuken helpen bij het eten maken voor wel honderd wezen. Zij schonk Tinus negen kinderen. Een van hen, hun eerste kindje, overleed al na twee weken; hun tweede kind werd maar twaalf jaar oud. Op 43-jarige leeftijd beviel Keetje voor de

Joop Giesendanner van de Oostzaanse Oudheidkamer.

laatste keer. Dat kindje werd dood geboren en kreeg zelfs geen naam.

“Zouden de vier jongens echt de gevangenis zijn ingegaan?” vraag ik aan archiefmedewerkster Gerda Houweling, als ik het boek heb teruggedaan in de ordner. Ik kan me niets voorstellen bij vier kinderen die acht dagen lang worden opgesloten in de afschuwelijke en deprimerende omgeving van een huis van bewaring. Maar Gerda geeft me weinig hoop.

“Veroordelingen toen, daar was geen ontkomen aan”, zegt ze. De informatie over hun hechtenis echter is

waarschijnlijk niet bewaard gebleven. In het vonnis staat geen huis van bewaring vermeld waar de straf moest worden ondergaan. Ze kunnen hebben gezeten in Haarlem, maar ook in Purmerend of in Alkmaar. “Of – het waren immers jongeren – ze zijn gestuurd naar het opvoedingsgesticht in Veenhuizen. Helemaal in Drenthe, maar daar zaten ze niet mee in die tijd.”

Omdat Purmerend redelijk dicht bij Oostzaan ligt, bestudeer ik de microfiches met de inschrijvingen van gevangenen uit die jaren, zonder resultaat. Verder zou het zoeken worden naar een waarschijnlijk niet bestaande speld in een hooiberg.

Tinus zelf heeft erover gezwegen, niemand kan het hem meer vragen. Een halfjaar na zijn diamanten bruiloft overleed hij, 84 jaar oud. Keetje volgde hem een paar maanden later in het graf, 86 jaar oud. Tinus' broer Siem werd lang niet zo oud als mijn overgrootvader: hij stierf al in 1908, op 65-jarige leeftijd.

Een heel andere levensloop was weggelegd voor Klaas Brat, de vermoedelijke rechtmatige eigenaar

Het Provinciaal Archief in Haarlem.

van de gestolen peren. Met zijn broer Hendrik kocht hij steeds meer fabrieken en molens, tot zij in 1876 hun gezamenlijk bedrijf splitsten en alleen verder gingen. Klaas overleed als een rijk man in 1909, 88 jaar oud.

Veertien keer Martinus, Martin of Tinus

Had mijn overgrootvader Tinus, de hoofdpersoon in het verhaal over de perendiefstal, een hekel aan zijn grootvader, de Kralingse tuinder Martinus de Lange? In ieder geval heeft hij geen van zijn vier zoons naar hem (of naar zichzelf) vernoemd. Wel kreeg zijn oudste broer Simon in 1879 een zoon die de naam Martinus kreeg. Dat kind stierf na een half jaar.

De stamboom van de familie Rep bevat veertien keer de voornaam Martinus of Martin, afgezien van die van tuinder De Lange. De naam zal vooral tot de Tweede Wereldoorlog vaak zijn afgekort tot Tinus. Naar mijn overgrootvader werden vijf kleinkinderen vernoemd:

- Van zijn zoon Jacob: Martinus Rep (1898-1972);
- Van zijn zoon Cornelis: Martinus Rep (1900-1987), die een in Zaandam bekende groentehandel had (een

- van zijn kleinkinderen is voetballer Johnny Rep);
- Van zijn dochter Neeltje: Martinus Dirk Boot (1905-1970);
- Van zijn dochter Mietje: Martinus Fonteijn (geb. 1908);
- Van zijn zoon Simon: Martinus Rep, mijn vader (1904-1991).

Dan zijn er nog zes achter- en achter-achterkleinkinderen, van wie ik er een ben.

De oudste zoon van mijn oudste broer Simon draagt de naam Martinus Gerrit Rep; hij is Martinus' achter-achterkleinkind. Mijn oudste kleinzoon is ook vernoemd, maar dan in zijn tweede voornaam: Laurens Martinus Robert van den Berg, de zoon van mijn jongste dochter Natasja. Achter-achter-achterkleinkind Laurens is voorlopig de laatste die de naam heeft meegekregen.

Onvrijwillig weg uit Oostzaan

Pieter Rep (1821-'67), de vader van Martinus Rep, trekt in 1858 met vrouw en kinderen weg uit Oostzaan. Al zijn voorvaders, generatie na gener-

atie, zijn in het dorp geboren, gedoopt, getrouwd en gestorven. Het vertrek van Pieter is niet vrijwillig. Hij wordt gedreven door armoede. In Oostzaan is nauwelijks meer werk en het werk dat er wel is, wordt slecht betaald. De stijfsel is de belangrijkste werkgever in Oostzaan. Omstreeks 1855 telt het dorp vijf stijfsel fabrieken: één van Jb. Brat met twee knechten, twee van C. Avis met zes knechten, één van Jacob en één van Jan van Heijningen, samen met zes knechten. De knechten hebben een dagloon van 90 centen. Verder zijn er twee kuiperijen, die voornamelijk voor de stijfsel fabrieken werken. Daar werken drie knechten en twee jongens. Pieter is één van de knechten. Zijn dagloon zal ook zo'n 90 centen per dag zijn geweest.

Bron: 'Rep, een oud geslacht uit Oostzaan' - www.rep-stamboom.nl

• *Martin Rep* • (geb. Koog aan de Zaan, 1946) werkte als journalist onder meer bij de dagbladen *De Zaanlander*, *Amersfoortse Courant*, *De Gelderlander* en *de Volkskrant*.

ZUIDEINDE NU EN VROEGER

© 2015 Klaas Hollebeek

KERKSTRAAT NU EN VROEGER

© 2015 Klaas Hollebeek

Van de Radja van Oostzaan tot zijn achterkleinzoon Jan Keijzer

Dick Keijzer vertelt hoe een oproep op Facebook in juni van dit jaar voor hem leidde tot de gouden tip om de rijke geschiedenis van zijn familienaam compleet in kaart te krijgen: vanaf de eerste minieme sporen in de middeleeuwen, via de Radja van Oostzaan tot en met het verdrietige, enige dodelijke slachtoffer van de Februaristaking in de Zaanstreek.

“De familie gaat terug tot ongeveer 1560, wanneer een Pieter Keijser als stamvader wordt opgevoerd. Verder terug heb ik geen sporen van deze familie kunnen vinden.

Dirk Jacobszoon is één van de eersten uit de familie die zijn naam als Keijzer gaat schrijven; voordien wordt als Keijser geleefd. Dirk is een wakker baasje,

Dirk Keijzer *1818

Jannetje van Berg *1818

want op zijn 18e al wordt hij dijkgraaf in de Banne van Oostzaan. Hij trouwt, 18 jaar oud, op 16 oktober 1836 met een Oostzaanse van goeden huize, Jannetje Pieters van Berge, eveneens 18 jaar oud. Buiten dijkgraaf wordt Dirk ook poldermeester en krijgt hij gaandeweg een steeds grotere rij functies op het dorp: diaken, kerkvoogd, weesmeester en armenvoogd. Het gezin woont in het Zuideinde op een boerderij in Saksische stijl, genaamd Burenstein. Tegenwoordig heeft dit pand het huisnummer 286 en is het niet meer in het bezit van de familie.

De hofhouding van de Radja

Dirk boert goed. Hij wordt rijk en houdt er een kleine hofhouding op na, met vele dienstbodes en knechten. Zijn rijkdom en zijn manier van leven zijn zo overweldigend dat hij in het dorp de bijnaam 'De Radja van Oostzaan' krijgt. In de periode juni 1887 tot augustus 1899 wonen buiten Dirk, zijn vrouw Jannetje en de kinderen nog een vijftiental personen op de boerderij van Dirk in het Zuideinde. Zie tabel *Hofhouding van de Radja* aan het eind van dit artikel.

De Keizerstraat

In 1911 wil Dirk op een kavel land van hem, gelegen nabij de Overtoom en kadastraal bekend staand als sectie B Nr. 1028, een tweetal huizen bouwen: elk 2 wooneenheden groot, met regenwaterbak en privaat. Voordat toestemming tot bewoning wordt gegeven moet Dirk eerst vanaf de dorpsstraat een weg aanleggen naar de huizen. De weg, die eerst de "Keizerstraat" genoemd wordt, zal ongeveer 200 meter lang moeten worden en naar Dirks voorstel vijf meter breed, maar de gemeente eist dat de weg zes meter breed moet worden. In 1923 is Dirk het "gedoe" hierom blijkbaar zat en krijgt de gemeente Oostzaan de weg "om niet" geschonken; de weg wordt dan hernoemd naar de Jacob Soeteboomstraat.

Het heeft alleen nog wel heel wat voeten in de aarde voordat de weg ook verhard wordt. De bewoners doen doorlopend moeite, van verzoeken aan Jannetje tot aan het schrijven van brieven uit aller naam naar de gemeente. Dirk heeft in eerste instantie wel aangegeven hoe hij de weg (het pad) gedacht had te verharden, maar hij volstaat nog gedurende langere tijd met het storten van grof puin en keien.

Een grote familie

Dirk en Jannetje zijn diep gelovig en godvruchtig en worden de ouders van twaalf kinderen.

Zie tabel *Kinderen van Dirk en Jannetje* aan het eind van dit artikel.

In de 19e eeuw is de kindersterfte nog hoog. Ook dit gezin wordt niet gespaard, maar het heeft verhoudingsgewijs nog geluk en verliest slechts drie jonge kinderen. De rest blijft op het dorp wonen en trouwt met partners met bekende namen: Taams, Swart, de Ridder, de Vries, Derlagen, Piets, Schouten, Kwak, Tijmes en Fraaij.

Dirk en Jannetje krijgen vier zoons om hun naam door te kunnen geven; slechts twee blijven er over om eventueel de boerderij over te nemen. Eén van de meisjes overlijdt jong, wat betekent dat zeven dochters een bruidsschat mee moeten krijgen als zij het huis uit gaan, maar dat lukt aardig en die gezinnen hebben dan ook een mooie start van het huwelijk.

Het zit de overgebleven zoons Jacob en Pieter niet mee, want Dirk is sterk en hij wordt oud: hij haalt de 90. Het woord dementie wordt dan op het dorp nog

niet gebruikt, maar Dirk heeft er aan het eind van zijn leven er wel last van. In 1909 moeten de deuren 's nachts goed afgesloten worden om te voorkomen dat Dirk, die sinds 1899 weduwnaar is, het spoor bijster raakt en verdwaalt. Maar op een kwade nacht wordt dat vergeten en Dirk geraakt naast het privaat in de prutsloot. Hij verdrinkt.

Jacob en Pieter zijn dan ondertussen al elders een eigen bedoening begonnen.

Jacob en Pieter

Jacob trouwt in 1861 met Immetje Taams en Pieter neemt in 1864 Grietje de Ridder als bruid.

Pieter en Grietje trouwen op Oostzaan en na de geboorte van dochter Jansje vertrekken zij naar Landsmeer, waar ze een boerderij in het Zuideinde betrekken (wijk Z met nr. 47, wat later nr. 59 wordt). Ze krijgen nog vijf kinderen: drie dochters en twee zoons.

Jacob en Immetje trouwen op zondag 26 maart 1861 en vertrekken in 1862 naar Purmerland in de gemeente IJpendam. Ze gaan boeren aan de Rijweg nr.

Jacob Keijzer

Immetje Taams

Pieter Keijzer

Grietje de Ridder

57 (later omgenummerd naar nr. 94.) en krijgen daar negen kinderen: zes jongens en drie meisjes.

Jacob

Jacob, één van de jongens van Jacob en Immetje en geboren op de boerderij in Purmerland, kiest niet voor

het boerenleven. Hij is als vierde geborene de derde zoon in opvolging om de boerderij over te nemen, dus zijn kansen zijn klein. Hij kiest een heel ander beroep en wordt kleermaker; hij gaat naar Oosthuizen om daar het vak te leren.

Jacob krijgt kennis aan Krijntje Haan, geboren te Ipendam en dochter van een landman. Ze kennen elkaar al zo'n beetje hun hele leven en ze trouwen, 25 en 24 jaar oud, in 1894 op Ipendam. Een maand na het huwelijk vertrekken ze naar Wormer en betrekken een huisje op het dorp, op nr. 61. Het dorp groeit blijkbaar tamelijk snel, want het huis wordt twee keer omgenummerd.

Jacob en Krijntje krijgen twee zoons en een dochter, maar dan wordt Krijntje ziek. Tuberculose, stelt de dokter vast. Tering, zegt men in die tijd, en Krijntje teert dan ook weg en overlijdt, nog maar 36 jaar jong.

Jacob is dus al vroeg weduwnaar en zoals de volkswijsheid luidt: "De eerste trouw je uit genegenheid en de tweede uit verlegenheid", zo vergaat het ook Jacob. Hij vindt op Kwadijk een jonge moeder, Maartje Vels, die een dochtertje heeft maar die niet met de vader kan of mag trouwen. Maartje is om de kost te verdienen boerenmeid. Jacob en Maartje trouwen in 1911 op

Kwadijk en Jacob echt bij de voltrekking van het huwelijk het dochtertje Marietje, waarmee zij een officiële achternaam krijgt.

Jacob en Maartje gaan op Middelle nr. 152 wonen, waar Jacob zijn ambacht uitoefent en de kost verdient. Zij krijgen samen nog drie zoons. Maar met al die monden om te vullen zijn de boterhammen niet dagelijks met dik roomboter besmeerd en belegd met dikke plakken ham. Vaker is het waarschijnlijk een boterham met tevredenheid. Maar toch, het gezin groeit netjes en goed gekleed op en de oudste zoon wordt slager, de tweede automonteur en de derde, Jan, geboren op 26 juli 1920, kiest ook voor het slagersvak.

Jan

Jan gaat in de leer bij en aan het werk als knecht van slager Honingh aan de Hoogendijk nr. 50 te Zaandam. Hij gaat daar ook in de kost.

Op woensdag 26 februari 1941 roept de communistische partij in Amsterdam op tot een algemene staking. Men is het meer dan zat dat de bezetter de Joodse medeburgers schoffeert, oppakt en deporteert. Men vindt dat de Nederlandse bevolking zich uit moet

spreken tegen deze mensonterende deportaties; men moet in opstand moet komen en het werk geheel neerleggen.

De staking begint in Amsterdam en breidt zich als een olievlek uit. Via de telefoon wordt Zaandam opgeroepen deel te nemen aan die staking, waar onmiddellijk gevolg aan gegeven wordt: bij vele kleine en grote bedrijven legt het personeel het werk neer. Verkade, Albert Heijn, beschuifabriek Hille, Bruijnzeel, de Bijenkorf en de houtwerven: allemaal staken ze mee en gaan ze de straat op.

Grote aantallen mensen begeven zich op straat en Slager Cornelis Kluit aan de Nicolaasstraat 7 vertelt dan ook later aan agent rechercheur, tevens onbezoldigd rijksveldwachter, T. van der Wulp dat hij omstreeks 4.10 uur (= 16:10 uur) wegens die uitgelopen staking een menigte mensen op straat ziet. Omdat het raam van de winkel met luiken gesloten is, staat hij in de deuropening te kijken, samen met zijn knecht en Jan Keijzer, die voor collega-slager Honingh van de Hoogendijk 50 werkt en die toevallig daar aanwezig is. Cor Kluit verklaart dat een auto van

de Duitse “Ordnungspolizei” met grote snelheid op de Hoogendijk in de richting van de Damstraat rijdt. Al voor hij de auto ziet hoort hij van dichtbij meerdere schoten lossen. In de laadbak van de vrachtwagen bevinden zich een tiental Duitse militairen; allen met het geweer in de aanslag. Als de wagen ter hoogte van nr. 16 is, bij Dr. Bax, ziet Kluft dat één der militairen zijn geweer naar de schouder brengt en in de richting van de slagerij aanlegt.

Er valt een schot. Slager Kluft springt direct achteruit en ook de knecht en Jan Keijzer struikelen achteruit de winkel in. De knecht staat direct weer op, maar Jan Keijzer blijft gewond op de grond liggen. Er vloeit bloed; hij blijkt in het gelaat gewond en de kogel heeft aan de achterzijde het lichaam verlaten.

Jan Keijzer sterft ter plekke. Zijn lichaam wordt naar het gemeentelijk ziekenhuis gebracht, waar Dr. Levend (sic) sectie verricht en een verklaring van doodschouw afgeeft, welke verklaring ook aan de ambtenaar van de burgerlijke stand ter hand gesteld wordt. Deze maakt daarop de akte van overlijden op en stuurt een uittreksel daarvan naar Middelleie.

Omstreeks 19:00 uur diezelfde dag nog wordt het lichaam

Slagerij Kluft, Nicolaasstraat 7

van Jan Keijzer aan zijn moeder en zijn zwager getoond en als hun zoon en zwager herkend.

Nadat de officier van justitie van de arrondissementsrechtbank te Haarlem op 27 februari 1941 schriftelijk verlof tot begraven afgeeft, wordt door zorg van burgemeester Drost van Middellie het lichaam van Jan Keijzer naar huis gehaald om daar begraven te worden, maar met de restrictie dat er geen (grote) gebeurtenis van mag worden gemaakt. Op 01 maart 1941 wordt Jan, gedragen door de burens en alleen begeleid door zijn naaste familie, op de begraafplaats van Middellie ter ruste gelegd. Er mag verder niemand bij aanwezig zijn.

Zo komt het enige slachtoffer van de Februaristaking in Zaandam aan zijn, veel te vroege, einde. Zijn moeder heeft er verschrikkelijk veel verdriet van en al in oktober van hetzelfde jaar overlijdt zij. Ze wordt in hetzelfde graf als haar zoon ter aarde besteld.

In 1975 wordt afstand van de eigendomsrechten van het graf gedaan en daarna wordt het in 1985 geruimd. Helaas is er van de steen geen foto bewaard gebleven.

Zoektocht

Het heeft lang geduurd, zeker 5 jaar, voordat ik alle gegevens betreffende het overlijden van Jan Keijzer bij elkaar had. Binnen de familie was er geen exacte kennis meer aanwezig bij de nog levende leden.

Onderzoek in de archieven van Zaandam leverde niets op. Tot in Zaandam de Stichting “Monumenten spreken” een lespakket voor scholen ging maken. Het begon met een documentaire over de Februaristaking van 1941. Hierin werd onder andere de dood van een slagersjongen gemeld. Ik mocht bij de opnames van de interviews aanwezig zijn en bij premièrevoorstelling in het Zaanse theater, maar ook de documentairemakers konden geen nadere details vinden.

Ook een oproep via de Oudheidkamer van Oostzaan bracht niet de gewenste gegevens, hoewel een heleboel mensen reageerden richting de beheerder van de genealogiesite, de heer J. Giesendanner.

In juni 2015 plaatste ik een oproep op Facebook in een genealogie-groep. Daar kreeg ik, wat ik noem, een gouden tip.

Henk Taai jr. uit Almere had een boek geschreven over oorlogsgebeurtenissen in Zaandam, getiteld:

De aanslag op Ragut (uitgeverij Free Muskietiers, ISBN 9789048431748). De grootvader van Henk Taai jr. was politieagent in Zaandam gedurende WO II. Het politiekorps van Zaandam was in de oorlogsjaren niet alleen bezet door 'goede vaderlanders' en meneer Taai wilde met zijn boek aantonen dat zijn grootvader wel 'goed' was en geen Duits gezinde ambtenaar. Henk Taai jr. was verrast toen ik contact met hem opnam en zeer welwillend om gezamenlijk het gemeentelijk archief en belangrijke plaatsen in Zaandam te bezoeken. In het archief werden documenten ter tafel gebracht, welke licht in de duisternis brachten. Helaas zijn de documenten niet openbaar en mochten ze niet gekopieerd worden. Blijkbaar moet het nog lang duren voordat alles over de oorlogsjaren helemaal openbaar mag worden.

In elk geval, mijn zoektocht was ten einde en 'mijn hart gerust'."

• Dick Keijzer • 26 juli 2015

Hofhouding van de Radja

Simon de Vries	30 mei 1870	Oostzaan	Kleinzoon (9-11)
Antje Dral	27 apr 1867	Oostzaan	Dienstbode
Dirk Pieter Goede	28 dec 1866	Landsmeer	Boerenknecht (juni 1887 - 30 apr 1895)
Jan Derlagen	02 dec 1868	Oostzaan	Kleinzoon/Boerenknecht(9-17; 19 sept 1889 - ?)
Hendrik Fraaij	28 okt 1874	Oostzaan	Boerenknecht (19 sept 1889 - 08 mei 1897)
Grietje Schouten	30 mrt 1878	Oostzaan	Kleindochter (19 sept 1889 - ?)
Pieter Goede	8 dec 1866	Landsmeer	Boerenknecht (07 mei 1890 - 14 mei 1895)
Femmetje Koning	25 mrt 1869	Middelie	Dienstbode (10 mei 1890 - 15 sept 1893)
Cornelia Band	20 okt 1869	Purmerend	Dienstbode (15 sept 1890 - 14-09-1894)
Antje Tjeerds Dijkema	25 okt 1868	Hallum (Fr)	Dienstbode (28 sept 1891 - 08 mei 1895)
Klaas Schaap	13 okt 1869	Oostzaan	Boerenknecht (17 mei 1895 - 19 nov 1895)
Jacoba Kuijper	04 jan 1878	Oostzaan	Dienstbode (19 juli 1895 - ?)
Klaas Hottentot	02 aug 1870	Oostzaan	Boerenknecht (26 nov 1895 - 19 mei 1897)
Cornelis Voet	19 jan 1876	Oostzaan	Boerenknecht (19 mei 1897 - ?)
Jan Schouten	16 feb 1882	Oostzaan	Boerenknecht (02 aug 1899 - ?)

Kinderen van Dirk en Jannetje

1.	Jacob Keijzer	geb. 18 apr 1837 Oostzaan	ovl. 10 juni 1881 Purmerland (44 jaar)
2.	Geertje Keijzer	geb. 8 aug 1838 Oostzaan	ovl. 8 dec 1840 Oostzaan (2 jaar)
3.	Emmetje Keijzer	geb. 16 sep 1839 Oostzaan	ovl. 30 okt 1888 Zaandam (49 jaar)
4.	Pieter Keijzer	geb. 6 feb 1841 Oostzaan	ovl. 22 juni 1841 Oostzaan (3 maanden)
5.	Pieter Keijzer	geb. 18 apr 1842 Oostzaan	ovl. 24 nov 1890 Landsmeer (48 jaar)
6.	Trijntje Keijzer	geb. 17 jan 1844 Oostzaan	ovl. 17 feb 1922 Oostzaan (78 jaar)
7.	Neeltje Keijzer	geb. 1 jun 1845 Oostzaan	ovl. 5 sept 1925 Oostzaan (80 jaar)
8.	Aaltje Keijzer	geb. 16 jun 1847 Oostzaan	ovl. 7 sept 1920 Oostzaan (73 jaar)
9.	Geertje Keijzer	geb. 19 feb 1849 Oostzaan	ovl. 16 sept 1935 Oostzaan (86 jaar)
10.	Jannetje Keijzer	geb. 15 jun 1851 Oostzaan	ovl. 31 juli 1921 Oostzaan (70 jaar)
11.	Sijmen Keijzer	geb. 10 dec 1852 Oostzaan	ovl. 8 aug 1858 Oostzaan (6 jaar)
12.	Dirkje Keijzer	geb. 12 apr 1856 Oostzaan	ovl. 8 jan 1937 Amsterdam (81 jaar)

ZOETEMELK
MEDIA SERVICES

**Producent van al uw
groot formaat printmedia**

Zoetemelk Media Services BV | Zuiddijk 390, 1505 HE Zaandam
T: 075 614 81 12 | F: 075 614 81 13 | www.zoetemelk.com

ORGANISATIEBURO

M!KKi

Organisatieburo M!kki bestaat sinds 1996 en is momenteel de grootste allround organisator van evenementen in Noord-Holland. Naast het verzorgen van jaarmarkten en braderiën voor o.a. winkeliers- en ondernemers- verenigingen, behoren vlooiemarkten boekenmarkten en kofferbakmarkten tot het ruime aanbod. Anno nu worden er jaarlijks 150 evenementen op verschillende locaties gehouden in Noord-Holland. De Moederdagbraderie in Oostzaan is er één van. Organisatieburo M!kki sponsort de Stichting Oudheidkamer Oostzaan

Organisatieburo M!kki, Postbus 3047, 1620 GA Hoorn
0229-244 739 / 06- 516 75 411 / 06-206 29 067
www.mikki.nl, info@mikki.nl

Crowe Horwath.

Foederer

Member Crowe Horwath International

Kerkbuurt 23
1511 BB Oostzaan
Tel. +31 (0)75 684 13 27
oostzaan@crowefoederer.nl
www.foederer.nl

Vestigingen: Eindhoven, Amsterdam, Bladel, Groningen
Lelystad, Oostzaan, Roermond, Uden, Valkenswaard

Accountancy | Belastingadvies | Consultancy | Corporate Finance

TOP 1 TOYS

nummer één in speelgoed

**Speelgoed & hobby
Kantoorbenodigdheden
Kado-artikelen
Wenskaarten
Boekhandel**

Zuideinde 77, 1511 GD Oostzaan. 075-684 1769

De berichtgeving in de krant is in vergelijking met andere winterjaren gewijzigd. Het is minder gericht op lokale gebeurtenissen, het wordt algemener. Dat heeft ook te maken met het vaak ontbreken van een Oostzaanse correspondent. Cor Vonk en Jan en Annie Bekebrede waren dat in het verleden. Oostzaans nieuws wordt nu in huis-aan-huis-bladen geplaatst.

Het Weer

16 December 1996 hield STG in Koog aan de Zaan hun jaarlijkse schaatsruilbeurs. Men constateerde dat er dit jaar minder bezoekers waren dan vorig jaar, omdat het toen typisch winterweer was en nu niet.

Na 20 december 1996 vroom het matig. 31 December was de gemiddelde temperatuur $-9,7^{\circ}\text{C}$ met een ONO-wind. 1 Januari 1997 $-12,6^{\circ}\text{C}$. 2 en 3 januari resp. -12 en -7°C . In lange tijd was een jaar niet zó koud begonnen. Tot 12 januari bleef de vorst in ons land. Van sneeuwval in onze regio was nauwelijks sprake. Al voor de kerstdagen kon er hier en daar geschaatst worden, bij prachtig zonnig weer. In

WINTER 1996 - 1997

de nacht voor Oudjaarsdag klaarde het op en raasde vanuit het oosten diepvrieslucht het land binnen. Het leverde een gedenkwaardige jaarwisseling op, tijdens

een van de koudste jaarwisselingen van de eeuw. Ondanks uitbundige zonneschijn bleef het overdag verschrikkelijk koud. Bij een bulderende oostnoord-oostenwind kwam het kwik op meerdere plaatsen niet boven -10°C uit.

Het was geen pretje om buiten te zijn, vooral niet tijdens Oud en Nieuw; rond middernacht vroor het hier en daar vijftien graden!

De kranten 'koppen'

Op verscheidene sloten zijn katten onder het ijs terecht gekomen bij hun jacht op verzwakte watervogels.

In Europa zijn tenminste 15 mensen door kou omgekomen. De meeste slachtoffers zijn daklozen.

Topdrukte voor loodgieters, Wegenwacht en schaatsverkopers.

Steeds meer schaatsers kiezen voor de klapschaats.

Deze winter geen sneeuwhoppen en -overlast, maar wel gladheid.

Opa redt kleinzoon

12 December 1996 liepen Ben Burgers en kleinzoon Max over de brug in de Lisweg. Het was glad op de weg. Er was gestrooid op de rijweg, maar niet op het voetpad. Ook nu een veel gehoorde klacht. Max gleed op het midden van de brug uit en verdween onder de brugleuning door in het water. Opa Ben bedacht zich geen moment en sprong achter hem aan. Even later stonden beiden nat, koud en hevig geschrokken weer op de kant.

Elfstedentocht

Maandag 30 december was het bestuur van de Elfsteden ondanks de dooi nog optimistisch.

De eerste twee dagen van januari werden de koudste van de hele winter en lokaal was een jaar in honderd jaar tijd niet zo koud begonnen.

Met deze barre kou was het niet de vraag óf, maar wannéér er een Elfstedentocht zou komen. Op donderdag 2 januari werd beslist dat de Elfstedentocht op zaterdag 4 januari gehouden kon worden. Men was weerbarstige wakken te lijf gegaan met ijs. Zo werd een nieuw begrip aan onze taal toegevoegd,

namelijk 'ijstransplantatie'. De brandweer zaagde grote, rechthoekige stukken ijs uit, die vervolgens in de wakken werden geschoven. (Otten c.s.) Vrijdag 3 januari 1997 sprak voorzitter Kroes de wereldberoemd geworden woorden:

'It giet oan!'

Er werd voorspeld dat de rijders het vooral zwaar zouden krijgen door de ongenadige kou.

Angenent werd de winnaar. Piet Kleine werd gediskwalificeerd, omdat hij de stempelpost in Hinde-loopen had gemist. Daar is later nog veel over te doen geweest. Zeventien Oostzaners deden aan de toer-tocht mee. Donderdag 9 januari werden Nico de Boer, Klaas Buis, Wim Bijdemast, Ruud Doorenspleet, Peter Goede, Rob van Heusden, Kees Hoeve, Albert van In-gen, Henk Lukken, Cor Overpelt, Jaap Schaap, Dirk Taams, Henk Taams, Gerard Visser, Gerard Windhouwer, Michael Bos en Kees Koomen op het gemeentehuis door Jaap van Splunter als vervanger van burge-meester Groen, gehuldigd.

Toertochten

IJslub Centrum organiseerde als eerste in de

f03652.tif

De sloot bij Koeman, Westerstijfsmakerspad

Zaanstreek op 27 december de Oostzaanse Pol-dertocht van 20 km. Secretaris Ali Veltkamp was er trots op dat zij de eerste waren. Er meldden zich 400 deelnemers. De volgende dag regelde Centrum mede de Waterland-Westtoertocht.

Maar hoewel er zaterdag 28 december nog volop zonnige winterpret was, zorgden dooi, sneeuw en ijzel voor problemen op het ijs en in het verkeer. “Winkeliers kunnen vraag naar schaatsen niet aan” opende de krant op Oudjaarsdag.

De Noord-Holland(wedstrijd)tocht werd woensdag 8 januari afgelast omdat er niet genoeg inschrijvingen waren. De toertocht van 200 km ging wel door. Albert van Ingen en Peter Goede volbrachten, vier dagen na hun geslaagde Elfstedentocht, ook deze rit.

De zaterdag van de Elfstedentocht werden diverse toertochten afgelast. Er waren niet genoeg vrijwilligers, maar ook verwachtte men weinig deelnemers.

De Oostzaanse Poldertocht, die startte bij IJscub Centrum, ging wel door. Ook zaterdag de 11e werd die tocht over 10 en 20 km georganiseerd. Die dag was ook de Waterland-West toertocht waaraan ca. 1000 mensen deelnamen. De volgende dag kwamen ongeveer 300 mensen langs het clubhuis van Centrum.

Een groep van 15 vrijwilligers leidde alles in goede banen. Secretaris Alie Veldkamp: ‘Het waren dagen van 8 uur ’s morgens tot 10 uur ’s avonds. En dat gaat je niet in de koude kleren zitten. Even pauze en

dan kunnen we er een volgende keer weer vol tegen aan.’

Brug hindernis

Voor een Castricummer liep een tochtje niet goed af. Hij reed onder het bruggetje in de Anemoonstraat door, bukte niet diep genoeg en klapte met zijn hoofd tegen de brug. Met een hoofdwond en vermoedelijk nekletsel werd hij overgebracht naar De Heel.

Wedstrijdkalender

Zaankanters gingen met kerst massaal het ijs op, luidt een krantenkop.

Uitslagen van de clubkampioenschappen van IJscub Centrum op 3 januari:

Mannen: 1. Jacco Buis, 2. Gerard Windhouwer, 3. Arno Koenderink.

Vrouwen: 1. Astrid Wegman, 2. Berna Beverloo, 3. Kim van Uem.

Winnaars bij de jeugd: Kelly Wattjes (m 7-8), Ingrid Wegman (m 10-11), Floor van Zaanen (m 12), Thijs Schaafsma (j 7-8), Roy Groeneveld (j 11-12), Jan Wegman (j 13-14).

f11315.tif

Overlast

Dooi en gladheid zorgden het weekend van 28 en 29 december voor honderden ongelukken.

De voedingsmiddelenindustrie langs de Zaan keek halsreikend uit naar de dooi. Door de vorst die al enkele weken aanhield, maakten de bedrijven gezamenlijk voor tonnen extra kosten, meldt het dagblad.

De aanhoudende kou vergde ook steeds meer inspanning van de dieren.

Vier weken nadat de vaart in de Amsterdamse grachten was gestaakt, maakten ijsbrekers het op 28 januari mogelijk dat rondvaartboten weer konden varen.

De voetbalcompetitie lag toen al anderhalve maand stil.

De strengste winters op volgorde van kou:

1. 1963	5. 1942
2. 1947	6. 1979
3. 1940	7. 1917
4. 1929	8. 1996

Literatuur:

Kranten: *Zaanlandsche Courant*, *De Typhoon*, *De Zaanlander* en *Noord-Hollands Dagblad* in het archief van Archief voor de Zaanstreek

Otten, Harry, Jacob Kuiper en Tom van der Spek: *Weer een eeuw, Het weer in Nederland van 1900 tot 2000*, Triton uitgevers, Baarn, 2000.

Otten, Harry, Reinout van den Born en Tom van der Spek: *Winters van toen, Echte winters van de vorige eeuw*, Kosmos, 2007.

Internet-sites:

IJclub Centrum (Website van Centrum; oorspronkelijk geschreven door N.M. Mul voormalig secretaris), Wikipeda.

Ons Amsterdam, november/december 2010

R. Haan: *De Weerkroniek* en *Winters 1920-1929* 2010.

f05950.tif

• Ger Muijs •

Meyn Food Processing Technology BV

is van dorpssmid uitgegroeid tot een wereldwijde leverancier van systemen voor de pluimveeverwerkende industrie en al meer dan vijftig jaar een vertrouwd begrip in Oostzaan. Door ons sterk innovatieve karakter zijn we uitgegroeid tot één van de meest toonaangevende bedrijven in deze branche. In de ruim 100 landen waarin wij onze systemen verkopen, staan we bekend om onze kwalitatief hoogwaardige producten en vooruitstrevende technologieën. Wereldwijd werken er ca. 1.000 medewerkers bij Meyn. Ons hoofdkantoor is gevestigd in Oostzaan en wij hebben eigen kantoren in meer dan 17 verschillende landen, aangevuld met agenten en partners

Westeinde 6, 1511 MA Oostzaan
Postbus 16, 1510 AA Oostzaan
T: +31 (0) 20 2045 000
F: +31 (0) 20 2045 001
l: www.meyn.com

Foto boven: De smederij in 1959,
Noordeinde 72, Oostzaan
Uit het boek: *Vervlogen Tijden, 2010*
Foto rechts: Collectie Meyn

Specialist in
**energiezuinige
klimaatssystemen**

Leverancier van oa:
airconditioning
warmtepompen installatie
en zonnepanelen.

de**Klimaat**beheerser

Skoon 74 1511 HV te Oostzaan | T. 020-4192993 | info@deklimaatbeheerser.nl | www.deklimaatbeheerser.nl

Beschuit

Een mopje uit de oude (beschuit-)doos:

In een straat waren twee kruidenierswinkels gevestigd. Ze werden tegelijkertijd bevoorraad door verschillende beschuitbakkers. De ene chauffeur en vertegenwoordiger stapte uit zijn wagen en riep naar zijn collega: 'ik wil Bolletje!'

Waarna de ander uit zijn vrachtauto kwam en reageerde met: 'Je hebt niks te wille! Je vreet Hille!'

De NV Koek- en Beschuitfabriek v/h G. Hille & Zoon te Zaandam gaf, net als bijvoorbeeld Verkade, Keg en Douwe Egberts, plaatjesalbums uit. U kent misschien nog wel *Der Vaderen Erf* en *Neerlands vlag aan vreemde kust*, beide geschreven door J. J. Moerman. Of de serie *Zwerftochten door ons land* door Jan Feith en Ch. Gl. Behrens, of *In den dierentuin*, *Avonturen met oom Theo* en *Aboe Do*, door C. Joh. Kieviet.

HET PERFECTE CADEAU UIT OOSTZAAN

Bent u op zoek naar het perfecte cadeau voor uw familie en vrienden in Oostzaan of ver daarbuiten (daarbeuten)? De Oudheidkamer heeft dan voor u vier schitterende boeken over ons dorp te koop:

Een Ongewoon Vollukkie, de historie van gewone mensen in een ongewoon dorp in foto's en verhalen

Wat ons nag te binne skoot, het geïllustreerd Oostzaans woordenboek

Amsterdamse Branie, Oostzaanse Melk, hoe een klein dorp een bijzondere rol speelde bij de melkvoorziening van een grote stad

Vervlogen Tijden, over de handel en wandel van de Oostzaanse eenden- en kippenhouderij

Winkelprijs: €14,95

Donateursprijs: € 9,95

De Oudheidkamer Oostzaan is open op dinsdag- en donderdagmiddag. Adres: Leliestraat 1, Oostzaan

Colofon

DE JOL

Een uitgave van de Stichting Oudheidkamer Oostzaan. De Jol verschijnt tweemaal per jaar, in het voorjaar en najaar. Een abonnement, inclusief donateurschap Oudheidkamer kost € 12,00 per jaar. Donateurs buiten Oostzaan betalen €16,25 i.v.m. de verzendkosten en digitale donateurs betalen € 9,99, zij krijgen uitsluitend digitale info.

Redactie:

Vanda de Haan, Merel Kan, Ger Muijs en Jacqueline Remmers; foto-redactie Joop Giesendanner en vormgeving Michael de Wee.

Samenstelling bestuur:

Paul Möhlmann (voorzitter), Mary Zondervan (secretaris), Fred de Lorijn (penningmeester).

Secretariaat: Leliestraat 1, 1511 ES Oostzaan
Postadres: Idem, tel. 075-6141532

Bank: NL35 RABO 0350 5162 00

t.n.v. Stichting Oudheidkamer Oostzaan.

Website: www.oudheidkameroostzaan.nl en

www.facebook.com/oudheidkamer.oostzaan

Kopij voor De Jol kunt u sturen naar het postadres of mailen naar info@oudheidkameroostzaan.nl

© 2015 Stichting Oudheidkamer Oostzaan.

Alle rechten voorbehouden. Artikelen mogen alleen overgenomen worden na schriftelijke toestemming van de stichting en met nadrukkelijke bronvermelding. De stichting probeert bij de samenstelling van De Jol zo zorgvuldig mogelijk op te treden. Mochten desondanks auteursrechten niet goed geregeld zijn, dan hopen wij dat u zo spoedig mogelijk contact opneemt met de stichting om de zaken alsnog te regelen. De redactie behoudt zich het recht voor aangeboden artikelen redactioneel te bewerken en eventueel in te korten.

Opperdan in de vergangen taid.

De stichting Oudheidkamer Oostzaan wil de plaatselijke geschiedenis levendig houden, zorgdragen voor ons erfgoed en informatie verschaffen over de geschiedenis van onze dorpsgemeenschap: het verleden als basis voor de toekomst, opperdan in de vergangen taid.

Voor U

De stichting Oudheidkamer Oostzaan organiseert regelmatig tentoonstellingen, verzorgt lezingen en workshops en verschaft specifieke informatie over een breed scala aan onderwerpen: van dialect tot klederdrachten, van bouwstijlen tot landbouwontwikkeling, van volksverhalen tot genealogie. En tweemaal per jaar verschijnt De Jol, het blad van de Oudheidkamer Oostzaan.

Dankzij U

De stichting Oudheidkamer Oostzaan is een actieve vrijwilligersorganisatie met een eigen gebouw en een beperkte subsidie. De bijdragen van de donateurs zijn dan ook van groot belang, maar u kunt de Oudheidkamer ook als vrijwilliger steunen.

VOOR EEN ONAFHANKELIJK ADVIES!

- Wij geven u persoonlijke aandacht.
- Bij ons bent u nog een klant en geen nummer.
- Wij nemen de tijd om u goed te kunnen adviseren.
- Wij houden u op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.
- Wij zorgen voor een vlotte en adequate schadeafwikkeling.
- Wij nemen u veel administratieve rompslomp uit handen.

Twiske Adviesgroep

Verzekeringen • Pensioenen • Hypotheken

nbva

Westzijde 213^A, 1506 GD Zaandam
Tel.: 075-653 1688 Fax: 075-653 1685 E-mail: info@twiske.nl
www.twiske.nl

Vanwijk produceert al uw
communicatiemiddelen,
zowel in **druk** als **digitaal**.

Skoon 6, 1511 HV Oostzaan
Postbus 7, 1510 AA Oostzaan

T +31 (0)75 684 12 03
F +31 (0)75 684 12 08

info@vanwijk.nl
www.vanwijk.nl